

פ פ ר ש ת

כ י ת ש א

” עם-קשה-עורף ”

וגע של קריאה יחפה.

בפרשת כי תשא מסופר על חטא העגל.

”וַיְדַבֵּר ה', אֶל-מֹשֶׁה: לֶךְ-רַד--כִּי שַׁחַת עַמְךָ, אֲשֶׁר הֶעֱלִית מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ח סרו מהר, מן-הדרך אֲשֶׁר צוִּיתֶם--עֲשׂוּ לָהֶם, עֵגֶל מַסְכָּה; וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ, וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ, וַיֹּאמְרוּ, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ט וַיֹּאמֶר ה', אֶל-מֹשֶׁה: רְאִיתִי אֶת-הָעָם הַזֶּה, וְהִנֵּה עִם-קָשָׁה-עוֹרֶף הוּא. י וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי, וַיַּחַר-אַפִּי בָהֶם וְאֶכְלֶם; וְאַעֲשֶׂה אוֹתָךְ, לְגוֹי גָדוֹל.”

(שמות לב)

- ניצד מגלה משה על חטאם של בני ישראל?
- מהי הדרך ממנה סר עם ישראל במעשה העגל? (היזכרו בעשרת הדיברות)
- מה מייחסים עם ישראל לעגל?
- למה מתכוון ה' במילים "עם קשה עורף"?

משה שומע את כעסו של ה' ומנחם אותו במילים ומשכנע אותו לחזור בו:

”וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת-פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יַחַר אַפְךָ בְּעַמְךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה. יב לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצֵאתָ לָהֶם אֶת-מִצְרַיִם וְלָכֶתֶם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוֹב מִחֲרוֹן אַפְךָ וְהִנַּחֵם עַל-הָרָעָה לְעַמְּךָ. יג זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר אֱלֹהִים אַרְבָּה אֶת-זַרְעֶכֶם .... יד וַיִּנַּחֵם ה' עַל-הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. (פ)

באילו דרכים משכנע משה את ה' לשוּב בו מכוונתו לכלות את העם?

כאשר משה רואה את העגל כמו עיניו, הוא זועם על העם ועל אהרון שסייע בידם לחטוא, שובר את הלוחות וקורא "מי לה' אליי" ומורה למצטרפים אליו להרוג את החוטאים.

- איך אפשר להסביר את הפער בין תגובתו של משה לחטא בפני ה' ותגובתו לחטא בפני העם?

שיר לפרשה: "כל זמן"

בשנת 1995, כששלמה ארצי היה באולפן לצורך הקלטת אלבומו "שניים", הוא קפץ לאולפן סמוך שבו הקליטו מונה רוזנבלום ומשה יוסף כהנא את השיר החסידי "כל זמן" והפתיע את השניים כשהצטרף לשירה. מתוך הסרט "שניים ודברים אחרים" (1996)

הפרשה בקצרה: כי תשא

האם ציפיתם פעם למשהו שרציתם שיקרה? לטיול? ליום הולדת? בפרשה נשמע איך העם עמד בצפייה דרוכה, ומה עשו בני ישראל כשהמתנה נראתה ארוכה מדי. אך לפני כל זה, הפרשה פותחת בציווי של ה' לאסוף מכל העם את מחצית השקל, כדי לפקוד (לספור) את העם. כל הגברים מגיל עשרים שנה ומעלה צריכים להביא תרומה של מחצית השקל שתשמש אחר כך לבניית המשכן. ה' ממשיך לצוות את משה על הכנת כיוור נחושת שישמש את אהרון ובניו לרחצה לפני שהם עושים את עבודתם. ה' מסביר למשה כיצד להפיק את שמן המשתמבשמים שונים ושמן זית, שמן שישמש למשיחת המשכן וכליו ואת אהרון הכהן ובניו, ואיך להכין את הקטורת הריחנית שחוקרב על המזבח. בהמשך אנו פוגשים את בצלאל בן אורי בן חור משבט יהודה. בצלאל נבחר על ידי ה' להיות האומן שיכין את כלי המשכן, ויחד איתו יעבוד גם אהליאב בן אחיסמך משבט דן. התורה מספרת לנו על תכונות מיוחדות שהיו להם: רוח אלוקים חוכמת לב, תבונה ודעת משה מאחר לרדת מההר לאחר שעלה אל ה' לפני ארבעים יום. העם חושש שמשה קרה לו, והקהל דורש מאהרון למצוא לו מחליף. "... וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ... (ל"ב א') ואולי לא רק מחליף למשה העם מבקש. אהרון אומר אל העם להביא אליו את תכשיטיהם. הוא משליכם לאש ואז נוצר עגל הזהב. העם קורא לעברו "אלה אלוהיך ישראל ויהימון שמח וחונג. ה' אומר למשה "לך רד כי שחת עמך" (ל"ב ז'). ראה כי העם שהעלית ממצרים סר מן הדרך הטובה ומהמצוות שקיבל עליו. ה' כועס על העם ומבקש להשמידם, אך משה מבקש ממנו שימחל להם ויזכור להם את הברית שכרת עם האבות הוא אומר את "שלוש עשרה מידות הרחמים" וה' מתרצה. כאשר יורד משה מההר הוא שומע קולות רבים ורואה איך העם חוגג מול העגל ואז זורק משה את הלוחות אשר בידיו ושובר אותן. משה מרסק את הענל ומגייס אליו את שבט לוי - היחידים שנענו לקריאתו "מי לה' אליך ופגע בכל מי שחטא בחטא העגל. משה מקים את אהלו מחוץ למחנה ושם ה' נגלה אליו אך לא מראה לו את פניו. משה עולה שוב אל ההר לפסול בשנית את לוחות הברית במקום הלוחות ששבר כאשר יורד משה מן ההר פניו קורנות, והעם חושש להתקרב אליו. משה שם על פניו מסווה, כיסוי או מסכה המקלה על העם לדבר עימו.

הפרשה ואני: כי תשא

בפרשת כי תשא עורכים מפקד של בני ישראל- למעשה סופרים את בני ישראל. במקום למנות אותם בזה אחר זה, מתבקש כל אחד לתת מחצית שקל לתרומה לה'. כולם מתבקשים לתת את אותו הסכום בדיוק ללא הבדל בין עני לעשיר.

שוחחו עם גני באתם:

- האם נהוג במשפחתכם הרחבה למנות את גני המשפחה? האם במשפחתכם נמנעים מכך? מדוע?
- האם גם המשפחתכם יש זכרים בהם כולם משתתפים באופן שווה למרות שלכל אחד יש יכולות אחרות?

מחצית השקל

תחילת הפרשה עוסקת במצוות מחצית השקל. זוהי מצווה מהתורה על כל איש בישראל לשלם מדי שנה כופר נפש להקדש. חיוב זה חל רק בזמן שבית המקדש קיים, אך יש קהילות הנוהגות גם כיום לתת 'זכר למחצית השקל' קודם חג הפורים. מנהג נוסף הוא קריאת פרשת שקלים- הנמצאת בפרשתנו- בשבת שקודם ראש חודש אדר. המילה שקל מגיעה אלינו מאכדית ומשמעה יחידת משקל. כשהחלו בסוף המאה ה-5 לפנה"ס להטביע מטבעות, המפורסם מביניהם היה השקל הכפול הצידוני. ב- 1969 ' נולד' המטבע הישראלי "שקל" שהחליף את ה"לירה ישראלית". בשנת 1985 החל תהליך החלפת השקל בשקל חדש המטבע של מדינת ישראל עד היום.

יכל זמן שהנר דולק - אפשר לתקוני

וַיִּתְּאָבְלוּ וְלֹא-שָׁתוּ אִישׁ עֵדִיו עָלָיו. ה' וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה אֲמַר אֶל-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אִתְּם עִם-קֶשֶׁה-עֶרְפֹךָ רַגַע אֶחָד אֲעֹלָה בְּקֶרְבְךָ וְכָלִיתִיךָ וְעַתָּה הוֹרֵד עִדְיֶיךָ מֵעַלֶיךָ וְאִדְעָה מָה אֲעֹשֶׂה-לָּךְ. וַיִּתְּנָצְלוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עֵדֵיהֶם מִהָר חוֹרֵב."

שמות לג

חטא העגל הוא רגע קשה במיוחד- רגע לאחר שמרו "נעשה ונשמע" וקבלו את התורה מגיע המעשה שהוא ההיפך המוחלט ממה שנדרש מהעם במעמד קבלת התורה ובנוסף לכך- משבר אמון גדול כשהעם מכריז שעגל הזה הוא זה שגאלם ממצרים.

ואף על פי כן.. מגיע לאחריו התיקון. העם מתאבל ומתנצל.

- האם תמיד יתכן תיקון?

חטא העגל מאפשר לנו להבין שאחרי כל מעשה, קשה ככל שיהיה יש מקום לחידוש הברית, לתיקון, לסליחה ופתיחת דף חדש. גם אחרי כעס גדול אם יבוא תיקון הדרך ואיתם יתאפשרו סליחה ופיוס.

כל עוד הנר דולק אפשר לתקן

ביטוי זה מקורו ככל הנראה בתורת החסידות ומיוחס לרבי ישראל סלנטר.

- מהו משל על נפש האדם. מהו המשל? מהו המשל?

בחרו דבר אחד שלדעתכם חשוב שיש ישראל יתקן היום. הכינו כרזה שתעוצד את עם ישראל לתיקון ברוח ההתגבס החסידי

היכרו באקרה בו צויתם אנשה חומר מאז
כצד הרגשות לפני שהתנאה החמשה?
כצד הרגשות אחרי שהתנאה החמשה?
האם הצלחתם לתקן?

פרשת כי תשא מה בפרשה

האם ציפיתם פעם למשהו שרצייתם שיקרה? לטיול? ליום הולדת? בפרשה נשמע איך העם עמד בצפייה דרוכה, ומה עשו בני ישראל כשהמתנה נראתה ארוכה מדי. אך לפני כל זה, הפרשה פותחת בציווי של ה' לאסוף מכל העם את מחצית השקל, כדי לפקוד (לספור) את העם. כל הגברים מגיל עשרים שנה ומעלה צריכים להביא תרומה של מחצית השקל שתשמש אחר כך לבניית המשכן. ה' ממשיך לצוות את משה על הכנת כיוור נחושת שישמש את אהרון ובניו לרחצה לפני שהם עושים את עבודתם. ה' מסביר למשה כיצד להפיק את שמן המשתמבשמים שונים ושמן זית, שמן שישמש למשיחת המשכן וכליו ואת אהרון הכהן ובניו, ואיך להכין את הקטורת הריחנית שחוקרב על המזבח. בהמשך אנו פוגשים את בצלאל בן אורי בן חור משבט יהודה. בצלאל נבחר על ידי ה' להיות האומן שיכין את כלי המשכן, ויחד איתו יעבוד גם אהליאב בן אחיסמך משבט דן. התורה מספרת לנו על תכונות מיוחדות שהיו להם: רוח אלוקים חונמת לב, תבונה ודעת משה מאחר לרדת מההר לאחר שעלה אל ה' לפני ארבעים יום. העם חושע שמשהו קרה לו, והקהל דורש מאהרון למצוא לו מחליף. " ... וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ... (ל"ב א') ואולי לא רק מחליף למשה העם מבקש. אהרון אומר אל העם להביא אליו את תכשיטיהם. הוא משליכם לאש ואז נוצר עגל הזהב. העם קורא לעברו "אלה אלוהיך ישראלוי וההמון שמח וחונג. ה' אומר למשה "לך רד כי שחת עמך" (ל"ב ז'). ראה כי העם שהעלית ממצרים סר מן הדרך הטובה ומהמצוות שקיבל עליו. ה' כועס על העם ומבקש להשמידם, אך משה מבקש ממנו שימחל להם ויזכור להם את הברית שכרת עם האבות הוא אומר את "שלוש עשרה מידות הרחמים" וה' מתרצה. כאשר יורד משה מההר הוא שומע קולות רבים ורואה איך העם חוגג מול העגל ואז זורק משה את הלוחות אשר בידיו ושובר אותן. משה מרסק את העגל ומגייס אליו את שבט לוי - היחידים שנענו לקריאתו "מי לה' אליך ופגע בכל מי שחטא בחטא העגל. משה מקים את אוהלו מחוץ למחנה ושם ה' נגלה אליו אך לא מראה לו את פניו. משה עולה שוב אל ההר לפסול בשנית את לוחות הברית במקום הלוחות שעבר יורד משה מן ההר פניו קורנות, והעם חושע להתקרב אליו. משה שם על פניו מסווה, כיסוי או מסכה המקלה על העם לדבר עימו.

” עם-קשה-עורף ”

רגע של קריאה יחפה.

בפרשת כי תשא מסופר על חטא העגל.

”וַיְדַבֵּר ה', אֶל-מֹשֶׁה: לֶךְ-יֵרֵד--כִּי שָׁחַת עַמְּךָ, אֲשֶׁר הֶעֱלִית מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ח סָרוּ מִהֶרָ, מִן-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם--עָשׂוּ לָהֶם, עֵגֶל מִסֶּכָה; וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ, וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ, וַיֹּאמְרוּ, אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלִינוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ט וַיֹּאמֶר ה', אֶל-מֹשֶׁה: רְאִיתִי אֶת-הָעָם הַזֶּה, וְהִנֵּה עִם-קָשָׁה-עוֹרֶף הוּא. י וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי, וַיִּחַר-אַפִּי בָהֶם וְאָכַלְתִּים; וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ, לְגוֹי גָדוֹל.”

(שמות לב)

- כיצד מגלה משה על חטאם של בני ישראל?
- מהי הדרך ממנה סר עם ישראל במעשה העגל? (היזכרו בעשרת הדיברות)
- מה מייחסים עם ישראל לעגל?
- למה מתכוון ה' במילים "עם קשה עורף"?

משה שומע את כעסו של ה' ומנחם אותו במילים ומשכנע אותו לחזור בו:

”וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת-פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יַחַרָּה אִפְךָ בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה. יב לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לָהֶרֶג אֶתְּם בְּהָרִים וּלְכַלְתֶּם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוֹב מִחֶרֶן אִפְךָ וְהִנַּחְתָּם עַל-הָרָעָה לְעַמְּךָ. יג זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרָבָה אֶת-זַרְעֲכֶם ... יד וַיִּנַּחֵם ה' עַל-הָרָעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. {פ}

- באילו דרכים משכנע משה את ה' לשוב בו מכוונתו לכלות את העם?

כאשר משה רואה את העגל כמו עיניו, הוא זועם על העם ועל אהרון שסייע בידם לחטוא, שובר את הלוחות וקורא "מי לה' אליי" ומורה למצטרפים אליו להרוג את החוטאים.

- איך אפשר להסביר את הפער בין תגובתו של משה לחטא בפני ה' ותגובתו לחטא בפני העם?

פרשת כי תשא לימוד ושיח

מהחילון

קשה עורף
בהשאלה:

1. עקשן, עקש, שאינו מקבל מרות, ממרה.

שיר לפרשה:

"שימו לב"

מילים ולחן: חנן בן ארי

להאזנה

בשנת 1995, כששלמה ארצי היה באולפן לצורך הקלטת אלבומו "שניים", הוא קפץ לאולפן סמוך שבו הקליטו מונה רוזנבלום ומשה יוסף כהנא את השיר החסידי "כל זמן" והפתיע את השניים כשהצטרף לשירה.

מתוך הסרט "שניים ודברים אחרים" (1996)

- איזה תיקון אפשר לראות בסרטון המשותף של שלמה ארצי עם המוזיקאים החסידיים?

פרשת כי תשא

שרים יחד

”כל זמן שהנר דולק – אפשר לתקן”

”וַיִּתְאַבְּלוּ וְלֹא-שָׁתוּ אִישׁ עֵדְיוֹ עָלָיו. הַ וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אַתֶּם עִם-קִשָּׁה-עֲרֹף רִגְעַ אֶחָד אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ וְכִלִּיתֶיךָ וְעַתָּה הוֹרֵד עֵדֶיךָ מֵעַלְיֶיךָ וְאַדְעָה מָה אַעֲשֶׂה-לָּךְ. וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עֵדֵיהֶם מִהֵרָ חוֹרֵב.”

שמות לג

חטא העגל הוא רגע קשה במיוחד- רגע לאחר שמרו “נעשה ונשמע” וקבלו את התורה מגיע המעשה שהוא ההיפך המוחלט ממה שנדרש מהעם במעמד קבלת התורה ובנוסף לכך- משבר אמון גדול כשהעם מכריז שעגל הזה הוא זה שגאלם ממצרים.

ואף על פי כן.. מגיע לאחריו התיקון. העם מתאבל ומתנצל.

- האם תמיד יתכן תיקון?

חטא העגל מאפשר לנו להבין שאחרי כל מעשה, קשה ככל שיהיה יש מקום לחידוש הברית, לתיקון, לסליחה ופתיחת דף חדש. גם אחרי כעס גדול אם יבוא תיקון הדרך ואיתם יתאפשרו סליחה ופיוס.

כל עוד הנר דולק אפשר לתקן

ביטוי זה מקורו ככל הנראה בתורת החסידות ומיוחס לרבי ישראל סלנטר.

- **מהו משל על נפש האדם. מהו המשל? מהו הנמשל?**

בחרו דבר אחד שדעתכם חשובה על ישראל יתקן היום. הכינו כרזה שתצווד את עם ישראל לתיקון ברוח הפתח החסידים.

דף לפרשה

ענו על השאלות והשיחות בדף לפרשה

- את מצור “אני והפרשה” כדאי לעמוד עם המשפחה.
- על ה'סוד הכמוס' בפניה- ענו באופן אישי וקפלו את הפניה להסתרת התשובה.

”כי אם תשימו לב אז תראו פתאום אין כל
אדם, כל אדם הוא יהלום”

(שימו לב/ חנן בן ארי)

שבת שלום!